

Henny Thijssing-Boer

Een sleutel als
geschenk

UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

Hoofdstuk 1

Deze dag, de achtste juni 1948, beleefden de bewoners van dit kleine, Groninger dorp met gemengde gevoelens. Enerzijds verheugde men zich op het verzetje door de afscheidsreceptie van dokter Winfried Beekmeijer, anderzijds overschaduwden gevoelens van spijt dat ze hun eigen, vertrouwde huisarts moesten missen, de feestvreugde. En dat hun dokter er zelf ook moeite mee had het bijltje erbij neer te leggen, bleek wel uit het feit dat hij tot het allerlaatste moment op zijn post bleef. Vanochtend had hij nog spreekuur gehouden – zijn laatste – en in de vroege voormiddag had hij nog patiënten bezocht die bedlegerig waren en dus niet op de receptie konden verschijnen, en die hij toch de hand had willen drukken. En de dokter gaf er niets om wie hij de hand drukte. Zo besprak men deze dag vol lof het karakter van de man om wie vandaag alles leek te draaien. Hun dokter wist niet eens wat grootsheid of trots was. Hij had maling aan rang en stand; hij behandelde rijk en arm als mens. Als je van één arts kon zeggen dat hij zijn ambt als een roeping beschouwde, was het hun dokter. Winfried Beekmeijer.

Je stond er niet altijd bij stil, bedacht of besprak men, dat ook een dokter maar een mens was en door ziekte of een hinderlijke kwaal overvallen kon worden. De dokter had dan wel geen bedreigende ziekte, want hij leed aan een hernia, maar daar mocht je ook niet te licht over denken. Want veel van zijn patiënten hadden met hem te doen wanneer hij soms haast strompelend aan een ziekbed verscheen en wanneer hij amper weer recht overeind kon komen na een gebogen houding over een zieke. Er waren ook perioden waarin hij fier rechtop liep. Dan had hij weinig of geen last. Maar het bleef vervelend dat hij er door die hernia mee moest stoppen. En hij was nog jong: net tweeënveertig jaar. Zij die snel en goed rekenden, kwamen tot de conclusie dat Winfried Beekmeijer zijn ambt van dokter maar tien jaar had mogen uitoefenen. Jammer, jammer, en je moest maar afwachten hoe de nieuwe dorpsdokter, Aries Tiggelaar, het zou doen. Zo oordeelden de dorpeligen terwijl ze zich opdoften voor de receptie die over een uur zou beginnen.

In het doktershuis spoorde Gitta Beekmeijer, geboren Adema, haar man aan voort te maken. Hij was nog even een halfuurtje languit op bed gaan liggen, maar met een blik op de

klok zei Gitta: 'Je moet nu toch heus opschieten, Winfried!'

Hij strekte zich uit, geeuwde lang en hoorbaar en beaamde: 'Je hebt gelijk. Jij bent al klaar, zie ik.'

'Alleen nog een paar andere schoenen aan, maar dat kan nog wel even wachten. Ik loop het liefst zo kort mogelijk op schoenen die mooi zijn, maar niet lekker zitten. Ik ga vast naar beneden, hoor!'

Voordat Gitta de kamer kon verlaten, informeerde Winfried naar de jongen die zij aangenomen hadden als hun zoon: 'Hoe is het met Jaap? Zit hij ook al gepoetst en geperst te wachten op de dingen die zullen komen?'

Staand in de deuropening antwoordde Gitta: 'Ik heb Jaap zopas nog gauw even naar de kapper gestuurd. Zijn haar was lelijk uitgegroeid, en ik wil straks toch een beetje met hem kunnen pronken.'

Toen Gitta de deur achter zich dichttrok, glimlachte Winfried, maar gelijktijdig schudde hij het hoofd. Want soms, vond hij, overdreef zijn vrouw in haar zorg om de jongen. Jaap was haar oogappeltje; haar trots. Ze wilde geen verkeerd woord over hem horen. Gitta voelde zich zijn moeder en ze vergat nogal eens hoe de din-

gen werkelijk in elkaar zaten. Nou ja, daar zou hij vandaag zijn hoofd maar niet over breken. Straks zou hij met een lach op zijn gezicht ontelbare mensen de hand schudden en niemand zou aan hem kunnen zien of merken hoeveel moeite hem dit afscheid kostte. Hij werd van huisarts tot boer gebombardeerd, omdat zijn hernia hem dikwijls parten speelde. Soms, maar lang niet altijd. Niet altijd even hevig tenminste. Hij vroeg zich af of Gitta, als de pachtijd van haar boerderij niet juist in deze tijd was verlopen, ook zo'n druk op hem zou hebben uitgeoefend. Zij wilde weer boerin worden en hij moest mee. Als toezierend boer, want Jaap was nog maar zestien jaar en dus nog te jong om het bedrijf al alleen aan te kunnen. Goed, goed: Gitta kreeg haar zin en hij zou niet omzien in wrok of wat ook. De dingen kwamen toch op je af zoals ze kwamen. Want niet hij, noch Gitta, maar de Schepper had het stuurwiel van het leven vast in Zijn handen. Het zou dus wel goed zijn en wel goed komen, bedacht Winfried deels berustend.

Beneden, in de keuken, bedacht Gitta dat ze nog wel snel even een paar kopjes koffie zou kunnen zetten. Winfried zou ervan opknappen. Ze merkte heus wel dat hij met bepaalde din-

gen worstelde, maar dat zou wel voorbijgaan. Zij was dolgelukkig dat ze weer naar de ouderlijke stee kon terugkeren. Zij had zich nooit echt doktersvrouw gevoeld. Door de jaren heen was ze in haar hart boerin gebleven. En zo jong als hij was, Jaap was al volop boer. Dat was belangrijk! En wat het zwaarst was, vond zij, moest ook maar het zwaarst wegen. Je moest in het leven nu eenmaal veel meer je verstand dan je gevoel gebruiken. Winfried dacht daar anders over, maar hij was dan ook veel te gevoelig. Er werd veelvuldig misbruik gemaakt van zijn goedheid. Ze hoefde daarbij alleen maar aan Gonne Riekerink te denken. In dit huis had zij weinig in de melk te brokkelen, vond ze zelf, maar straks op de hoeve zou ze heel wat meer zeggenschap krijgen. Daar zou ze wel voor zorgen. Toen op dat moment de bel van de praktijk overging, schoof er een geërgerde uitdrukking over haar gezicht. Als nu iemand zou durven Winfried nodig te hebben, zou zij hem of haar afpoeieren. Toen Gitta de deur opentrok, stond haar gezicht allesbehalve vriendelijk en terwijl ze op een jong meisje, bijna nog een kind, neerkeek, snauwde ze: 'Jij?! Wat moet je?'

Janienke Riekerink was van aard al een verlegen meisje, maar onder de bijna vijandige blik

van de vrouw die hooghartig op haar neerkeek, werd ze dodelijk verlegen en haspelde ze met een hoogrode kleur: 'Moeke is ziek. Of de dokter nog even kan komen! Het is heel erg.'

'Zo. Wat zijn de klachten?'

'Moeke heeft heel erge pijn op de borst en ook in haar arm. Ze zweet heel erg, en ze heeft het ook benauwd.'

Ondanks deze wat vage uiteenzetting van het ziektebeeld, schoot het door Gitta's hoofd: het hart? Tegen het meisje zei ze koel en afstandelijk: 'Ga maar weer naar je moeke. Ik zal de boodschap overbrengen.' Ze smeed de deur dicht voor de neus van het twaalfjarige kind. Dat fietste in ijtempo terug naar huis, waar ze tegen haar doodzieke moeke zei dat de dokter zometeen zou komen.

Gonne Riekerink knikte en glimlachte mat. Nu kwam het wel goed. Als Winfried zich om haar bekommerde, hoefde zij niet meer zo bang te zijn. Wat vervelend dat zij hem juist deze middag lastig moest vallen. Maar de pijn was onhoudbaar. Winfried zou het begrijpen, dat ze zijn hulp nodig had: straks, als hij hier voor haar stond. Wel vreemd evengoed: ze was nooit ziek en nu opeens die geweldige pijn. Wat zou ze hebben? Vast een fikse kou die vast-

zat op haar borst. Ze zweette verschrikkelijk, maar dat was misschien wel goed. Wat keek Janienke bang en bezorgd. Gonne legde een glimlach om haar lippen, terwijl de pijn niet te harden was, en troostte het kind met: 'Niet zo bang kijken, lieve schat, het komt wel weer goed. Moeke is alleen zo moe. Ik moet mijn ogen een poosje dichtdoen, maar je moet niet weggaan, hoor. Blijf maar mooi op de stoel voor de bedstee zitten tot de dokter komt.' Janienke knikte en gehoorzaamde. Ze ging net zo stil op de stoel voor de bedstee zitten als haar moeke, Gonne Riekerink, stil in bed lag met haar ogen gesloten, als verkeerde ze in een bewusteloosheid. Wat duurt wachten lang, dacht Janienke, maar ze realiseerde zich niet ten volle dat er uren en uren verstreken zonder dat de dokter op kwam dagen. En toen de receptie al lang afgelopen was en moeke zo vreemd deed, durfde Janienke pas ongehoorzaam te zijn. Ze stond op van de stoel waarop ze uren stil had gezeten en liep op een drafje naar de buurvrouw. Toen kwam de hulp snel op gang en toen kwam ook Winfried Beekmeijer.

Ver voordat het zover was, schonk Gitta het kokende water op de koffie. Haar hand trilde en in haar hart was het ook niet rustig. Als

het Gonne Riekerink niet was geweest maar iemand anders, zou ze Winfried ondanks de receptie toch gewaarschuwd hebben. Nu probeerde ze zichzelf gerust te stellen: Gonne Riekerink, aan wie zij een grondige hekel had, had het niet aan haar hart. Het zou vast wel een onbeduidend griepje zijn en zij, Gitta, hoorde zich geen zorgen te maken. Ze wist immers hoeveel beslag Gonne op Winfried wist te leggen en juist deze middag wilde die vrouw hem even voor zichzelf hebben. Gonne en Winfried: ja, ja. En als Winfried wist dat Janienke aan de deur was geweest, zou hij alles en iedereen vergeten en naar Gonne toesnellen. Omdat het Gonne was. Altijd Gonne Riekerink.

‘Hoe zie ik eruit?’ informeerde Winfried, toen hij beneden kwam.

Gitta was inmiddels in de huiskamer, waar ze juist twee kopjes koffie inschonk. Gitta vergat Gonne toen ze zich naar hem toe keerde en goedkeurend zei: ‘Om door een ringetje te halen! Echt, je ziet er keurig uit, Winfried.’ Dat meende Gitta oprecht, maar Winfried Beekmeijer was dan ook een mooie man om te zien! Hij was een slanke, rijzige man met een heldere, rustige oogopslag. Zijn haar, dat ooit eens donker en bijna pikzwart was geweest,

was op deze nog betrekkelijk jonge leeftijd al spierwit, maar dat stond hem allercharmantst.

‘Jij ziet er ook prachtig uit,’ prees hij zijn vrouw. En nadat hij een slokje koffie had genomen, vroeg hij: ‘Werd er daarnet gebeld?’

Gitta verblikte of verbloosde niet, toen ze zei: ‘Ja, zelfs op deze voor jou heuglijke dag gaat het leven gewoon door. Iemand liep met een lijst. Ik heb in de gauwigheid gegeven zonder erop te letten voor welk goed doel het nu weer was. Het zal wel goed zijn.’

Winfried knikte en bedacht hardop: ‘Het zal mij benieuwen of we op de boerderij ook zo vaak bezocht worden door collectanten die hun best doen voor een medemens.’

‘Nou, reken maar!’ zei Gitta. ‘Maar dan ligt het toch allemaal iets anders. Ik vind tenminste dat ik als boerin weleens nee zou mogen zeggen. Als doktersvrouw kon ik me dat niet permitteren. O, daar heb je Jaap!’ Door dat laatste kreeg Winfried geen kans op het voorgaande in te gaan. Toen Jaap binnenkwam, keek Winfried op zijn horloge en zei: ‘Het wordt nu ook tijd voor ons, hoor!’ Hij dacht aan café-restaurant ‘De twee koppelpaarden’, waar de receptie in de grote zaal werd gehouden.

Gitta knikte, maar keek naar Jaap. ‘Hé, wat